

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічного аналізу

ЗБІРНИК НАУКОВО- ПРАКТИЧНИХ СТАТЕЙ

Частина II

ОДЕСА - 2018

Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). – 2018. – 276с. (18,4 др.арк.)– Мова: українська.

У збірнику наведено матеріали з проблем удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління бізнес-процесами сучасної економіки. Наведені статті переважно відображають основні результати наукових і практичних досліджень студентів з економічного, фінансового, управлінського, стратегічного аналізу.

Редакційна колегія:

Волкова Н.А., к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічного аналізу

Дрозд І.К., д.е.н., професор, професор кафедри економічного аналізу

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу

Збірник науково-практичних статей обліково-економічного факультету затверджено на кафедрі економічного аналізу ОНЕУ. Протокол № 7 від 15 грудня 2017 р.

За точність викладення матеріалу та достовірність наведених фактів, прізвищ, цитат, відповідальність несуть автори.

ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ПОКРАЩЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Постановка проблеми. Фінансово-господарська діяльність підприємства є невід'ємною частиною аналізу загального фінансового стану та пошуку резервів підвищення ефективності його функціонування. Важливу роль у процесі проведення аналізу господарської діяльності економічних суб'єктів відіграє оцінка показників ліквідності та платоспроможності, ділової активності та рентабельності, а також пошук шляхів підвищення фінансового стану як передумови розвитку суб'єкта господарювання. Публічне акціонерне товариство «Укртелеком» (ПАТ «Укртелеком») є однією з найбільших компаній на території України, що надає повний спектр телекомунікаційних послуг в усіх регіонах країни. Вагому позицію компанія має на ринку послуг доступу до мережі Інтернет, а також фіксованої телефонії [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства займалися такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як Й. Ворст, Д. Джоборда, Е. Уткін, А. Шермет, Н. Тарасенко, В. Іващенко, М. Болюх, Є. Мних, О. Філімоненков, Ю. Цал-Цалко, Л. Лахтіонова, М. Коробов та інші.

Мета дослідження полягає в пошуку шляхів вдосконалення фінансового стану ПАТ «Укртелеком» на основі вивчення теоретичних та дослідження практичних аспектів обраної проблематики.

Виклад основного матеріалу. Ліквідність підприємства - це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань.

Ліквідність підприємства характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти та їх еквіваленти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості.

Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчатиме той факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їх реальні надходження. Щоб визначити, чи достатньо у підприємства коштів для погашення своїх зобов'язань, необхідно передовсім проаналізувати процес надходження коштів від господарської діяльності і формування залишку коштів після погашення зобов'язань перед бюджетом, позабюджетними фондами та виплатою дивідендів.

Для досліджуваного підприємства баланс не вважають абсолютно ліквідним, оскільки умови ліквідності не виконуються (у 2015-2016 рр.). Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття або коефіцієнт загальної ліквідності) дає загальну оцінку ліквідності активів підприємства, показуючи скільки гривень оборотних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності складає 0,8-1 [1]. Він характеризує очікувану платоспроможність підприємства на період, який дорівнює середній тривалості одного обороту дебіторської заборгованості, а також оцінює здатність підприємства до погашення своїх поточних зобов'язань у разі його важкого фінансового положення. Коли не має можливості продати запаси [2]. Якщо показник КПЛ < 0,8, підприємство перебуває у кризовому стані щодо своєї поточної ліквідності (воно має неліквідний баланс). Для досліджуваного підприємства коефіцієнт поточної ліквідності у 2015-2016 рр. становив:

$$K_{пл2015} = \frac{1511572}{2295526} = 0,6585 \quad (1)$$

$$K_{пл2016} = \frac{1715840}{2729547} = 0,6286 \quad (2)$$

Як видно з проведених розрахунків, значення коефіцієнта було найбільшим у 2015 р. Також значення коефіцієнта не відповідали нормативним (були <0,8), що вказує на кризовий стан підприємства стосовно поточної ліквідності.

Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) показує достатність у підприємства оборотних коштів для покриття своїх поточних зобов'язань. Він також характеризує запас фінансової міцності внаслідок перевищення оборотних активів над поточними зобов'язаннями. Перевищення значення зазначеного коефіцієнта понад вказаного рекомендованого значення вважається для підприємства небажаним, оскільки за таких умов господарювання відбувається неефективне нарощення запасів [2]. Орієнтовне значення цього коефіцієнта дорівнює 2-2,5. Для досліджуваного підприємства значення коефіцієнта загальної ліквідності наступні:

$$K_{зл}2015 = \frac{1632136}{2295526} = 0,7110 \quad (3) \quad K_{зл}2016 = \frac{1859780}{2729547} = 0,6814 \quad (4)$$

Як видно з розрахунків, значення коефіцієнта загальної ліквідності як у 2015 р. так і в 2016 р. менше за норматив, що вказувало на зниження платоспроможності підприємства. Більш точним коефіцієнтом платоспроможності підприємства є коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує, яка частина поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно. Граничне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності складає 0,2–0,25 [1].

Для ПАТ «Укртелеком» значення коефіцієнта абсолютної ліквідності в досліджуваному періоді були такими:

$$K_{ал}2015 = \frac{143965}{2295526} = 0,0627(5), K_{ал}2016 = \frac{290710}{2729547} = 0,1065 \quad (6).$$

Узагальнення результатів розрахунків та дослідження динаміки зміни коефіцієнтів ліквідності підприємства проведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники платоспроможності підприємства

Показники	На початок 2016 року	На кінець 2016 року	Норматив	Відхилення за рік
Показники платоспроможності				
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,71	0,68	2-2,5	-0,03
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	0,66	0,63	0,8-1	-0,03
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06	0,11	0,2-0,25	0,05

Розрахунки показують, що значення коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2015-2016 рр. не відповідали нормативному значенню, що вказує на неможливість підприємства покривати за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів свої поточні зобов'язання. При тому значення коефіцієнта незначно збільшилося у 2016 р. після його зменшення у 2015 р.

На практиці фактичні середні значення коефіцієнтів ліквідності бувають значно нижчими, але це ще не дає підстави висновувати про неможливість підприємства негайно погасити свої борги, бо мало ймовірно, щоб усі кредитори підприємства одночасно пред'явили йому свої боргові вимоги. Міфінфін вважає, що достатнім є, щоб показник перевищував 0.

До недоліків вищезазначених коефіцієнтів слід віднести такі:

По-перше, всі коефіцієнти є статичними, оскільки їх розраховують на основі балансу, який характеризує стан підприємства на певну дату. Виникає необхідність їх аналізу за декілька періодів.

По-друге, коефіцієнти не дають реальної картини стану ліквідності і платоспроможності, бо є можливість завищення величин показників (коефіцієнта покриття та проміжного коефіцієнта покриття) у результаті включення до складу поточних активів неліквідних запасів товарно-матеріальних цінностей, "неліквідної" дебіторської заборгованості та ін. Оскільки неплатежі

останнім часом стали масовим явищем, то значна частка дебіторської заборгованості прострочена, деяку її частину становить заборгованість, яка не буде погашена взагалі. У результаті цього сума дебіторської заборгованості збільшується в балансі саме внаслідок низької платіжної дисципліни, а не зростаючої ділової активності підприємства.

По-третє, в сучасних умовах в Україні відсутні орієнтовні (нормативні) величини зазначених коефіцієнтів, розраховані на основі глибокого аналізу стану підприємств різних галузевих структур, рівень коефіцієнтів західних країн не відповідає вітчизняній практиці.

Для оцінки фінансової стійкості підприємства за допомогою відносних показників доцільно розрахувати такі показники фінансової стійкості:

1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) – характеризує частку власників підприємства в загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Граничне значення коефіцієнта фінансової незалежності – більше 0,5 [6]. Позитивна його динаміка свідчить про зростання фінансової незалежності підприємства. Чим вищим є значення цього показника, тим вищою є фінансова стійкість підприємства, тим більш стабільним і незалежним є становище від зовнішніх джерел фінансування і кредиторів.

Для ПАТ «Укртелеком» значення коефіцієнта фінансової незалежності у 2015-2016 рр. такі:

$$K_{\phi n}2015 = \frac{8374473}{12062877} = 0,69 \quad (7)$$

$$K_{\phi n}2016 = \frac{9277207}{13001245} = 0,71 \quad (8)$$

Як видно з проведених розрахунків, коефіцієнт фінансової незалежності в досліджуваному періоді збільшувався і перевищував граничне значення. Це означало, що в підприємства збільшувалася фінансова незалежність у досліджуваному періоді, що оцінюють позитивно.

2. Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта автономії. Він показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 гривню власних коштів. Граничне значення коефіцієнта – менше 2,0 [6]. Збільшення значення коефіцієнта залежності в динаміці свідчить про зростання частки позикових коштів під час фінансування підприємства.

Для ПАТ «Укртелеком» значення коефіцієнта у 2015-2016 рр. були:

$$K_{\phi z}2015 = \frac{12062877}{8374473} = 1,44 \quad (9)$$

$$K_{\phi z}2016 = \frac{13001245}{9277207} = 1,40 \quad (10)$$

Значення коефіцієнта в досліджуваному періоді були меншими 2 і характеризувалися негативною динамікою. Останнє свідчило про зменшення частки позикових коштів у процесі фінансування діяльності підприємства й це оцінюють позитивно.

3. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу показує, яку частину в балансі підприємства становить позиковий капітал. Граничне значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу – менше 0,5 [6]. Позитивна динаміка такого коефіцієнта – до зменшення.

Для досліджуваного підприємства значення коефіцієнта були такими:

$$K_{kzk}2015 = \frac{3688404}{12062877} = 0,31 \quad (11)$$

$$K_{kzk}2016 = \frac{3724038}{13001245} = 0,29 \quad (12).$$

Як видно з розрахунків, у досліджуваному періоді значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу зменшувалися, що свідчило про відповідність його значень граничному та про зменшення частки позикового капіталу в балансі підприємства. Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок:

- збільшення виручки від реалізації;
- продажу частини основних фондів;
- рефінансування дебіторської заборгованості.

Одним з основних напрямів пошуку резервів є зменшення вихідних грошових потоків, до них належать:

- оплата товарів, робіт, послуг, що належать до валових витрат;
- оплата товарів, робіт послуг, що не належать до валових витрат;
- здійснення реальних та фінансових інвестицій;
- сплата податків та інших платежів до бюджету;
- повернення капіталу, який був залучений на фінансовому ринку [7].

Висновки. Отже, можна стверджувати, що в досліджуваному періоді сума власного капіталу підприємства перевищувала суму його залучених коштів. Крім того, темп росту суми власного капіталу підприємства у 2015-2016 рр. перевищував темп росту суми залучених коштів, що оцінюють позитивно. Сума власного капіталу ПАТ «Укртелеком» у 2015-2016 рр. становила понад 50% загальної суми всіх джерел фінансування його діяльності, що є одним із показників його фінансової стійкості.

Високу частку власного капіталу та її зростання у 2015-2016 рр., яка кляла 110,77 % ,загалом оцінюють як позитивну рису фінансового стану підприємства, тому що це свідчить про зміцнення його фінансових позицій та зростання вміння ефективно господарювати. Аналіз показників ліквідності, ділової активності та фінансової стійкості дає змогу стверджувати, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, а також що воно характеризувалося у 2016 р. негативною зміною коефіцієнтів ліквідності та більшості коефіцієнтів фінансової стійкості. Тому варто звернути увагу на ймовірність виникнення банкрутства, а також здійснювати заходи для підвищення рівня фінансової стійкості підприємства.

На основі вище проведеного дослідження необхідно запропонувати шляхи вдосконалення фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства, розробити рекомендації щодо недопущення збитків.

Можна запропонувати такі заходи: проведення рекламних акцій, застосувати систему знижок для збільшення обсягів продажу, знаходження нових ринків збуту, підвищення заробітної плати для заохочення працівників; продаж основних засобів, які не використовують на підприємстві; проведення модернізації застарілого обладнання для покращення ефективності виробництва; продаж готової продукції, яку тривалий час зберігали на складах підприємства; придбання матеріалів для виготовлення продукції тощо.

Список літератури

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : [навч. посіб. – 2-ге вид.] / О. Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 326 с.
2. Волкова Н.А. Економічний аналіз: Навч. Посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕСУ, ротапринт.- 2015. – 278с.
3. Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу: [навч. посібник] / Т. Д. Косова, П. М. Сухарев, Л. О. Вашенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
4. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 № 14 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності: [навч. посібник] / В. О. Шевчук, О. В. Коновалова, В. П. Пантелеєв. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2011. – 399 с.
6. Селівестрова Л. С. Фінансовий аналіз : [навч.-метод. посіб.] / Л. С. Селівестрова, О. В. Скрипник ; за ред. С. М. Безрутченка. – К. : ЦУЛ, 2012.– 274 с.
7. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства / Г.В. Карпенко // Економіка держави. –2010. – №1. – С. 61-62.